

הצבי והצדק

יידל ע"י מוסדות קוסון בארצות
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק – נבטת זאב

בס"ד • פרשת דברים תשפ"א

גליין מס' 23 • שנה א'

דברי תורה מאת ח"י אדמו"ר שליט"א

הגון, ימצא חן, הגערה, אפילו בעיני זה, וטוב לו מלהחליק לשון.

במדבר וכו'. פירש"י בשביל שאמרו מי יתן מותנו במדבר. בערבה בשביל הערבה שחטאו בבעל פעור בערבות מואב. מול סוף שאמרו המבלי אין קברים וכו'. י"ל הרמז בתיבה עצמה בלי דרש. במדבר בשביל הדיבור שהקעיסו את הקב"ה בדיבורם, בערבה שהתערבו בגוים כמו"ש ויצמד העם וכו', מול סוף שטענו שהולכים למות סוף כל האדם.

במדבר בערבה וכו'. הנה אמרו חז"ל (ספרי דברים א) שכל אלו השמות הם רמזים על חטאיהם של ישראל שאירעו שם והם דברי תוכחה כדפריש"י. וי"ל דהגם שאמרו משה לישראל בדרך תוכחה מ"מ אותן דיבורים כיוון גם כלפי שמיא בדרך לימוד זכות, דהיינו שבעטין של המקומות הללו נגרמו החטאים, וכמו"ש חז"ל (ברכות לב) ודי זהב כסף זהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די גרם להם שעשו את העגל, וכן כולם, כי המקום שטלטול הדרך גרם להם כל אלו החטאים כמו שנתבאר אצלנו לעיל פ' מסעי בענין המסעות, כאן הוקרנו רמז לאשר קרר בדרך, כאן חששת את ראשך רמז למה שאמרו נתנה ראש ונשובה מצרימה.

במדבר בערבה וכו'. פירש"י לפי שהם דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהקעיסו לפני המקום וכו'. וקשה דהלא אינו לפי הסדר כלל. וי"ל דאמרו להם דבר דבור על אופנו ותשובותו בצדו באופן שלא יהיה להם פתחון פה להשיב. וז"ש בערבה, היינו בשיטתם, ואם ישיבו שזה היה כבר אחר שטלטלו מ' שנה במדבר והתייאשו מכניסתם לארץ, ע"ז השיב להם מול סוף, תיכף בתחילה בעבר ים סוף כבר תמונו ואמרו המבלי אין קברים וכו'. בין פארן ובין תפל ולבן, היינו שתפלו על המן ונפשנו קצה בלחם הקלוקל, ואם ישיבו שזה היה מוחמת עינים שלא היה להם מזון בלתי אל המן עיניהם מוחמת דוחקים ורעובים וכשלו בלשונם, ע"ז השיב להם וחצרות ודי זהב והרי כשהיה להם רוב זהב ג"כ חטאו עשו להם עגל מסכה, בחצרות, וגם בחצרות מחלוקתו של קרח היה מחמת עשור, וזו היתה תוכחה שאין עליה תשובה.

אלה הרברים וכו' אל כל ישראל. פירש"י

אל כל ישראל אילו הוכיח מוקצתו היו אלו שבשוק אומרים אתם הייתם שומעים מכן עמרום ולא השיבותם דבר מוכך וכך אילו היינו שם היינו משיבים אותו, לכן כנסם כולם ואמרו להם הרי כלכם כאן כל מי שיש לו תשובה ישיב. צ"ב מה זאת 'תשובה' וכי שאל אותם שאם, אלא אלו אלא דברי תוכחה. י"ל הכונה למה לא 'השיבותם' היינו תשובה, מי שיש לו דעת ישוב בתשובה ויאמר אמנם חטאתי, ושם ורפא לו.

אל כל ישראל. אמרו חז"ל בספרי, אילו הוכיח מוקצתו הרי אלו שבשוק היו אומרים כן הייתם שומעים מכן עמרום ולא הייתם משיבים לו דבר כך וכך, אם היינו יושבים שם היינו משיבים לו ארבע וחמש פעמים על כל דבר, לכן כינסם כולם ואמרו להם כל מי שיש לו תשובה ישיב ואמרו ע"כ, ולאכורה צ"ב דמשמע אפוא שהיה להם מה להשיב כדאמרו היינו משיבים לו וכו', וא"כ יקשה כיון שנתנסו כולם היכן חכמתם של אלו ולמה נשתתקו בשעת התוכחה ולא להשיב דבר.

וי"ל עפי' עובדא המסופר מומרן השפת אמת שבימי שחרותו פעם א' אחר להשכים לשיעור של זקנו החי' הרי"מ באשמורת הבוקר וגער בו זקנו בדברי תוכחה ברבים על שאחר לקום, אח"כ נדע לו שסיבת האיוורור היתה משום שהיה ניעור ולמד כל הלילה, שאלו זקנו החי' הרי"מ א"כ למה לא גילה לו סיבת איוורורו, ובתנע גער בו, והשיב משום דכתיב (קהלת ה) טוב לשמוע גערת חכם, ואם היה משיב היה מפסיד גערת החכם זקנו הק' ע"כ. (אמרינו בצחות שרינו בחבור (טו לא) און שמעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין, פ' און החכם עדיף ליה לשמוע תוכחת חיים אעפ"י שבקרב חכמים סבורים שהאריך בלינה).

וכן יש לבאר הא דאילו היו נשארים בשוק באמת היו להם דברים נכונים להשיב על התוכחה כדרך ראשני השוק, אבל מכיון שכנסם משה ושמועו גערת החכם, הנה מקדושת דברי משה השיבו בדעתם כי טוב להם לשמוע הגערה אעפ"י שיש להם תשובה. וז"ש במדבר רבה (דבר' א ב) ה"ד (משלי כה ט) מוכיח אדם אחרי חן ימצא ממחליק לשון, פי' דקודם שמיעת דברי תוכחה יש לו לאדם לשון חלקה מדברת גדולות וסבור דאם יגערו בו יש לו תשובה להשיב, אבל אחר שמיעת התוכחה מפי אדם

בערבה מול סוף. בערבה רמז למה שנתחברו לערב רב. מול סוף כל פעם בקשו את נפשם למוות ולהביא סוף לחייהם כמו"ש (שמות יד יא) לקחתנו למוות במדבר וכו', לו מתנו במדבר ועוד, ודי זהב כל זה היה מחמת ריבוי זהב שהיה לכם, ללמדך שאין בו תועלת.

מול סוף וכו'. ובתרגומם יותנן פירש עברתו על גיף ימא דסוף דעבד לכן אסטרט לכל שבטא ושבטא. היינו שביציאת מצרים הים נקרה לפניו ל"ב גזרים. לכאורה היכן מוצא רמז לזה בדברי משה כאן, וי"ל דדרוש לתיבת 'מול' סוף, מלשון חיתוך וגזירה כמו מילה.

בין פארן ובין תופל. י"ל בצחות, דרכם במדבר היה להתלונן בין אם היו בבחי' פאר וטוב להם ובין בבחי' תופל, איך שלא יהיה תמיד לא יגער לתונתם, בין פארן ובין תופל.

ובין תפל ולבן וכו'. פירש"י שתפלו על המן שהוא לבן ואמרו ונפשנו קצה בלחם הקלוקל, צ"ב למה קראו לו לחם קלוקל, אם כי היה כזרע גד לבן בלא גזונים אבל מ"מ לקלוקל לא היה, אדרבה לחם משובח הוא לחם אבירים. וי"ל עפ"מ"ש חז"ל (יומא עה) עה"פ והוא כזרע גד שהיה מוגיד דלשאל מה שבוחרין ובסדקין, פירוש שהיה מוגלה מעשיהם שעשו בסתר, וכמו"ש בספר מנחם ציון עה"פ (שמות טו טו) ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מהו הוא ויאמר משה אלהם הוא לחם אלו כי ע"י אכילתו דמלך פ"י בשלח שומעתי מפה קדוש כבוד אדמו"ר זקוקל שהיה היה דק ובהי כל כך ברוחניות, עד שעל ידי אכילתו נודקו חנף וזה נזכר לכל אחד פנימיות חבירו ומחשבות וכו' עיי"ש, פ"י אחר שאכלו מן לאו היו מכירין איש את אחיו כי ע"י אכילתו דמלך פ"י בשלח שומעתי מפה קדוש פניהם העידה בהם, ע"כ היו שואלים זה לזה מן הוא פ"י מי הוא זה האיש שאני מכיר, ויאמר משה אליהם הוא לחם גלל הלחם שאכל לכן אינכם מכירים זאת ע"כ. וז"ש ונפשנו קצה בלחם הקלוקל פ"י קצנו בלחם שהיה מודיע על מעשינו המקולקלים ולא יכלו עוד להעמיד פנים ולהסתיר עונם, זה היה טענתם.

והצרות ודי זהב. פירש"י במחלקותו של קרח. ו"ל בדרך צחות, ומה שחלוקים ההצרות' היינו עדות הקודש ועז', צריך והיותו יתירה שיהיה מחלוקת לש"ש, כי בכל מקום היצירה ואז שרשה היא ממחלוקת קרח שעדיין מפעפעת והולכת, כמו"ש במליצה ובני קרח לא מתו (מובא באגדה וזכה פ"ר פסח בשם הרמ"מ מרימון), וכל כונתם אך לדי' הוא וז"ל.

אחד עשר יום מחורבן דרך הר שער עד קדש ברנע. הנה יש כאן י' תיבות ועם כללות הפסוק הרי י"א, וכן נמנו כאן י"א מקומות, עבר הירדן, במדבר, בערבה, מול סוף, פארן, חופל, לבן, הצורת, יד, זהב, הר שער, קדש ברנע, ע"ה בעשתי עשר דבר הוא חודש הי"א, אחרי הכותו את סיוחן כתב במסורה כי רק ב"א מקומות יש טעם יתיב לפני פשטא. יש לרמוז כאן שכל מסעות בני ישראל ותחייתן במדבר היו בטובה לבטל כח אחיות הקלי' שהם אחד עשר נודע מספר יצירה (פ"א).

עד קדש ברנע. מותרם אונקלוס רקם גיאה. ו"ל טעמו, מקדש ברנע יצאו המרגלים ורקמו עצה רעה להוציא דיבה על הארץ, וכל זאת מחמת גיאות שהיתה בהם שלא רצו להשליש מהם הנשיאות כמבואר בזה"ק ובמדרשים, וזהו שמתרגם רקם גיאה, רקמו עצה מתוך גיאות.

אחרי הכותו את סיוחן מלך האמורי. פירש"י אמר משה אם אני מוכיחם קודם שיכנסו לקצה הארץ יאמרו מה לזה עלינו מה הטיב לנו אינו בא אלא לקטור ולמצוא עילה שאין בו כח להניסנו לארץ, לפיכך המתין עד שהפיל סיוחן ועונו לפניהם והורישם את ארצם ואח"כ הוכיחן. ו"ל הנה כתיב און שמעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין (משלי טו א). כל זמן היותם במדבר חוצה לארץ לא הגיעו לבחינת חכמה ע"כ לא הוכיחם כי בדבר לא יתקבלו, אבל אחרי הכותו וכו' והנכסים לקצה הארץ, אוריא דחיי' ישראל מחכים (ב"ב קנח), מכאן ואילך היו ראויים לתוכחת דחיי'.

היו"ה אלקינו דבר אלניו בחורבן לאמור רב לכם שבת בהר הזה. צ"ב למה צריך כאן ב' שמות רחמים ודן, וכן דבר אלניו בחורבן לאמור, דבר הוא לשון קשה ולאמור לשון רכה. ו"ל הנה ה"ת ברחמינו גם בחורבן היינו בחורבן בהימ"ק עשה משפט מתוך רחמים ושפך חמתו על ציונים ואבנים. וז"ש ד' אלקינו רחמים בדין, וכן דבר אלניו גם העינים היה שבת לנו בהימ"ק רחמינו ע"פ ש"י ימי השבת הם גדולים ביותר כנודע (ע' מאור ושמש), וזהו דבר אלניו בחורבן פ"י בימי החורבן, רב לכם שבת יש לכם שבתות במדרגה רבה ונעלה, רב לכם שבת' אתון שבת, פנו וסעו לכם צנונה, בשבת יש להצפין את צער החורבן ולקבל פני שבת בשמחה.

ד' אלקינו דבר אלניו בחורבן לאמור רב לכם שבת בהר הזה. מובא בספ"ק שימי השבתות של ימי בין המצרים הם במעלה גדולה יותר מכל שבתות השנה, דהנה ימים אלו הם ימי קטנות וקשה לעבוד בהם את ה"ת ולעומת זה השבתות המה במדרגה יותר גדולה משבתות בימי הגדלות וע' בספר מאור ושמש טעם לזה ע"כ. וז"ש היו"ה אלקינו ברחמינו דבר אלנו בחורב' אבלו בזמן החורבן, לאמור, לשון עליה כמו אלוהא מתחורב, רב לכם שבת היינו ימי השבת יהיו נעלים ביותר בחינת רב לכם.

לא אוכל לבדי שאת אתכם. שאת לשון הגברה והרמה. הנה הרב יש בכחו להעלות את אנשי ביתו למדרגות עליונות יותר מערכם, אבל לא יוכל לעשות כן אלא אם יסרחו גם הם ויסיעו בדבר, אבל אם הם אפיקורסים ואינם מקושרים לא הרב לא יעלה בידו להעלותם. וז"ש לא אוכל לבדי שאת אתכם. וע' מ"ש לעיל פ' קרח ע"ה"פ לא חמור אחד מהם נשאתי וכו'.

ד' אלקי אבותיכם יוסף עליכם וכו'. לכאורה אין לפסוק זה שימחה לדברי הקודמים, וי"ל כיון שהפליג בריבויים בפסוק הקודם ד' אלקיכם הרבה אתכם והנכם היום כסככי השמים לרב, ע"כ מיד הוסיף לברכם שלא תשלוט בהם

עינא בישא, ויתברכו ועוד ועוד במדת יוסף הצדיק דלא שלטא ביה עינא בישא, וזהו יוסף עליכם.

היו"ה אלקי אבותיכם יוסף עליכם וגו'. למה שינה לשונו והוסיף תיבת אבותיכם ולא אמר כמו בפסוק שלפניו ד' אלקיכם הרבה אתכם והנכם היום כסככי השמים לרוב. וי"ל ע"פ מ"ש בספר קריק' (אמרי י"ג) שיש בקבלה מרוב הונא להנצל מעין הרע לומר הפסוק (תהלים יג א) ואני ברב חסדך אשתחוה אל ה' כל קדשך שיש בו השם הא"א שהוא מסוגל נגד עי"ה, ולכן אמר משה רבינו ד' אלקיכם הרבה אתכם והנכם היום כסככי השמים לרוב ולא חשש לעי"ה כי הוזכר את שם הא"א ואין לחשוש ע"כ. ולפ"ז מובן למה מקודם נקט ד' אלקי אבותיכם כדי לבטל עי"ה, ומעתה שוב אין חשש והוסיף לברך ד' אלקיכם יוסף עליכם וכו'.

יוסף עליכם ככם אלף פעמים. נודע מספ"ק כשאדם נותן תודה על העבר צריך מיד להוסיף תפלה ולבקש על העתיד כדי שלא ישלש בזה בעי"ה ח"ו. לפיכך אחר שנתן שבח ד' אלקיכם הרבה אתכם והנכם היום כסככי השמים לרב, הוסיף מיד תפלה וברכה ויפך עליכם ככם אלף פעמים וכו', יוסף בן פורת דלא שלטא ביה עינא בישא.

איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם. הנה לא היה עוד מנוח שששש כל כתרם אלו כאחד מלך נביא ושופט לבד ממשה רבינו כמבואר בזה"ק (תרומה קנ"ד ע"א). וז"ש טרחכם היינו מלך הנושא כל טרחת העם, משאכם לשון נבואה כטעם משא בבל אשר חזה ישעיהו (ישעיה יא), וריבכם הוא על בחינת שופט טעם כל ריב וכל נגע (דברים כא ה), וז"ש איכה אשא לבדי ג' מנויים אלו.

טרחכם ומשאכם וריבכם. משאכם פירש"י אפיקורסים, הקדים משה לצאת אמרו מה ראה בו מעורם וכו', כלומר שדרכם לדבר מידיו טרה מרוב, וז"ב איך מתיישב זה עם פשטות לשון המקרא, ומה ענין זה לטרחם וריבם. ועוד בשלמה הנך תרתי' טרחם וריבם קשה לו לרב לשאת דברי מדון ומריבות הללו, אבל מה שדברו עיני דברי נרגן, וכי בשביל איך אינו יכול לשאת משאם, לכאורה הו"ל לפרש בפשטות משאכם היינו משא העם, כי כבד הוא לאדם יחיד' לשאת משא עצום כזה.

ו"ל דהנה באמת התנהג הציבור הוא משא כבד ביותר ויחלל מרגלים מלך אנשי, אך כאשר העם מאמינים ברבם ותהלתו בפיהם ע"ז נותנים לו כח ומזכירים את ידיו להתגונן בסיעתא דשמיא, משא"כ כשהם מודדים בו תש כחו ואינו יכול לשאתם, וז"ש איכה אשא לבדי וכו' משאכם היינו כיון שאתם מודדים ואפיקורסים לא אוכל לבדי לשאת משאם הכבד הזה.

וידיעוים לשבטיכם. לפי הפשט אינו מובן מהו ידיעוים, גם פירש"י אינו כמשמעות הכתוב. ואולי י"ל ידיעוים פ"י אהובים כמו ויאהרם ידו וגו' (בראשית ד א), היינו שיהיו אהובים ומקובלים על כל השבטים.

הכמים ונבונים וידיעוים לשבטיכם ואשימם בראשיכם. הכמים חכמים, נבונים בינה, ידיעוים ידע, לשבטיכם ו"ק יש ב"י גבולו לאנשון מונגד"ב שבטים, ואשימם בראשיכם בחי' מלכות לעתיד לבא תעלה לראש כטעם אשת חיל עטרת בעלה.

הכמים. פירש"י כסופים. ו"ל בצחות אנשים בעלי ממון וכסף, אין הקב"ה משרה שכיתנו אלא על חכם גבור ועשיר (שבת צב), והטעם כדי שלא ידקדקו למתנות כשר ודם.

הכמים. פירש"י כסופים. ידוע סוף רמז לחסד זהב גבורה, והנה חכמה הוא בראש קו החסד ח"ח' כנודע, וז"ש חכמים פ"י כסופים היינו שיהיו בעלי חסד.

הבו לכם אנשים חכמים. פירש"י כסופים, בספרי איתא אנשים ותיקים כסופים, בגמ' (ברכות כ:) אמרו לתפלין כאחרים לקריאת שמע כותיקין, פירש"י ותיקין - אנשים עניים

ומחבבין מצוה. לפ"ז יש להבין כסופים היינו מחבבין את המצוות ונכספים לדברי תורה ומצוות כדרך הצדיקים כמו"ש (תהילים פ"ד ג) נכספה וגם כלתה נפשי לצחות ה'.

ואצוה את שופטיכם בעת ההיא לאמור וגו'. פירש"י הו' מותנין בדין אלא לפיכך פעם אחת שתיים וששש אל האמור כבר בא דין אלא לפי וכו'. וי"ל דזה מרמז בסופא של הפסוק בעת ההיא לאמור שמוע בין אחיכם, פ"י שלא תאמרו, בעת ההיא, מה זה מטריח עלינו כבר היה לנו דין זה בעת ההיא ואל תחושו לו, אלא שמוע בין אחיכם אפילו כמה פעמים.

בין איש ובין אחיו ובין גרו. פירש"י זה בעל דינו. יש לבאר אולי גרו לשון פחד כמו ויגר מואב, והיינו בעל דין כזה שהוא תמריא ממנו, וז"ש בין אחיו ובין גרו, פ"י בין אחד שיש לו דין עם מי שנוהג עמו כאח באחור, ובין איש כזה שמשיל עליו אימה ופחד.

לא תכירו פנים וכו'. ו"ל הנה הדיינים היה עליהם להיות בקיאים בכל החכמות וגם בחכמת הפרצוף, ולכאורה יש בידם להוציא דינם ע"פ הכרת פני בעלי הדין מי חייב וזכא, אבל אסור להם להשתמש בכח זה, וז"ש לא תכירו פנים במשפט.

כקטן כגדול תשפטי. ו"ל בדרך צחות, הנה הדיין צריך שיהיה פיקח ובעל תחבולות להבין את דברי הבע"ד ולגלות תרומות פעמים ככה ופעמים ככה, לפעמים יעניח הדיין פני קטן ותם שאינו מביין בטיב הטענות ופעמים צריך להראות עוז וגדולה כדי להראים כידוע מנכמו וכמה שפירא גדולות ישראל איך שגילו תרומות של בעלי הדין, וז"ש אל הדיינים, כקטן כגדול תשפטי, פ"י פעם תשפטינו כקטן ופעם כגדול כל זה תחבולות להוציא משפט דק.

ותקרבון אלי כולם ותאמרו נשלחה אנשים. פירש"י בערוביאל ולהלן הוא אמר ותקרבון אלי כל ראשי שבטים וחקנים ותאמרו הן הראנו וגו' אותה קריבה היתה הוגנת ילדים מכבדים את חקנים ושלאום לפניהם וחקנים לשלוח מרגלים וללכת לפניהם וכו'. וי"ל הכונה לתקרבון אלי כולם בערוביאל ילדים דוחפין את חקנים וחקנים דוחפין את הראשים. תמוה וכו' על זה הויכוח כעת שלא באו בסדר דרך ארץ, זה הוא מלתא זוטרתא, הלא עיקר התוכחה על שבטכם לשלוח מרגלים וכו' כדבר ד', וי"ל הכונה ליסור אשכם, כי באתם בערוביאל שלא כהוגן ואין י"ל עליכם טרונא כי מחמת ההתלבות היתה זאת, אבל מדוע לא עשיתם כן במתן תורה שם היה ראוי לכם לדחוף את ההתלבות ולומר הן הראנו וגו' ושמענו ונעשנו, ואתם הפכתם היותכם, בתבלות תורה והנחתם במתינות ועצלות, מצאן ישינים, ואילו במעשה מרגלים באתם בהתלבות (וכדפי' בספר בינה לעיתים על מאמחול הכל בידי שמים וכו' מובא לעיל פירשת וראו ע"ה"פ ויבר אלקים וגו' ויאמר אליו אני ה'),

ותקרבון אלי. פירש"י בערוביאל ילדים דוחפין את חקנים וחקנים דוחפין את הראשים. תמוה מה בכך הלא זהו כבוד התורה שנחפצים אל גדול הדור באהבה ולפעמים היא מקלקלת את השורה, אין גבורת לפני מחקנים, וכבר אמרו חז"ל (מסכת י"ב ע"ב): אברא דכלה דוחקא, וי"ל בחקנים, וי"ל דוחפין את חקנים הכונה דהקנים אינם מנהיגים את הדור ע"פ דעתם אלא ע"פ ענת דוחפת הילדים בני תשחורת הקנאים המדומינים המה המורדים את מוריהם ויוצאים להם כיצד לתהיג את הדור, וזהו הם כל חטאם. קריב' זה הוא הוגנת, כדאמרו ו"ל (סוטה מט): בעקבתא דמשיחא חוצפא יסי נערים פני אקנים ליבנו, וקנים יעמדו מפני נערים.

ויטב בעיניי האבירי. הקשה החתם סופר ב'פ' שלח לך אם הוטב בעיניי הדבר מה איפוא תלותו. ועוד אין יתכן שהוטב בעיניי מה שלא היה רצון ד'. וי"ל חזקא מתורצת בחברתה, הא נופא היה תלותו עליהם היאך הצליחו להכניעו ולהחליש דעתו עד שהוטב בעיניי הדבר, ע"ה ר"ה מיצר.

וזלתי כלב בן יפונה הוא יראנה וכו'.

תורתן של אבות

דברי תורה מרבנותינו הקדושים זיע"א

הארץ, כי הם מן ב' השבטים יהודה ואפרים אשר מהם יהיו התרין משיחין, משיח בן דוד ומשיח בן אפרים. וזה פירשנו במקומו שאמר הש"י למשה איש אחד אלמטה אבותי תשלחו כל נשיא בהם, אמר ב' פעמים איש אחד, היינו הכוונה על ב' אנשים הללו, ואמר כל נשיא בהם היינו אותם שהיו הנשיאים באחרית הימים. (ליקוטי מהרצ"א)

ואתה מכם שנים עשר אנשים. מונח מונח זקף - קטן, שמעתי מ"כ אדמו"ר מגור שליט"א [בכל בית ישראל צוקל] אשר המונח הראשון הוא טעם מפסיק, ונקרא כאילו יש הפסק בין שנים לעשר, ובאמת כי היא המידה כי השניים יהושע וכלב דברו טוב על הארץ לא כשאר העשרה שהוציאו דיבה ודפח"ה. (תפוחי חיים - טעמי המקרא)

תשעה באב ומגילת איכה

אמר ר"ל (ירושלמי יומא פ"א ה"א) כל מי שלא נפנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו. יש לפרש, דהנה אמר ר"ל ביום שחרור בית המקדש נטלו ישראל איפוסין על עונותיהם, היינו שנמחל להם עונותיהם והש"י שפך חמתו על עצים ואבנים כדי שיתקיימו ישראל, ויש לפרש, כל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו, הוה כאילו נחרב בימיו, ומהראוי שימחול לו הקב"ה עונותיו. (בני יששכר מאמרי חודש תמוז אב מאמר ב)

פסוק גלתה וכו' היא יושבה בנים לא מצאה מנוח כל רודפיה וכו'. יש לרמז בדרך צחות, הנה דרשו ר"ל היו צריה לראש (איכה א) כל המיצר לישראל נעשה ראש (ג'טין נ"ז ע"ב), הנה יש לפרש דרך צחות, דהנה כמעט כל הגוים יודעים זה ואין עמם הארץ ביניהם שלא ידע מהו המאמר על כן הם משתדלים להצר להם, וזהו שאמר היא יושבה בנים לא מצאה מנוח (על דרך שאמרו מנוח עם הארץ היה (ברכות ס"א)). לא מצאה מי מהגוים שיהיה עם הארץ דברה, על כן כל רודפיה וכו' בין המצרים במקומות שהיו יכולין להיות מצירים להם (בני יששכר מאמרי חודש תמוז אב מאמר ג)

נ"ל כשילמוד האדם איזה לימוד ואינו מבין יהרהר בתשובה ויתמרמר על גלותו ויתפלל על הגאולה, על ידי

רב לכם סב את הרהר הזה פנו לכם צפונה. י"ל בדרך מוסר דהנה עיקר ותכלית התפלה והעבודה בהגלות המר הזה אשר אנו משועבדים בכל מיני שיעבוד וצרות כמעט ב' אלפים שנה מהראוי להיות רק למען שכיתנו הקדושה אשר אתנו בגלות כמו שנאמר בכל צרתם לו צר, כביכול, וצריך לשפוף תחנונים לפניו ת"י שיתגלה כבוד מלכותו ית' עליו במהרה ויביא גאולה לשכיתנו כבוד ויחיה תיקון לכל השמות הק' אשר נתפגמו על ידינו בגלות ולא נתתפלל על טובות עצמו.

זה אשר באה כאן התורה"ק ללמד אותנו רב לכם סב את הה"ר הזה, ה"ר גימ' מד"י יו"ן בב"י אדום כ"ל ורצונו לומר בודאי זמן רב הוא שאתם סובבים פה בגלות, ואם צרונכם להושע ולצאת מהגלות אלו פנו לכם צפונה"ה עם הכולל גימ' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ורצונו לומר שהתפלה שלכם תהיה שיהיה פנים"ה לשם הוי"ה ב"ה שיתוקן ויתמלא וי"ה"ר שיתוקנו כל הפגמים ויתגלה כבוד מלכותו ית' עליו במהרה בימינו אמן (אור מלא)

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל וגו'. ויש לדייק והלא רוב דברי תוכחה האלה מכוונים לה"ר הזה, ויש שכתבו שכל שאלה האלה מאל כל ישראל וכלל גם הצדיקים והשכרים עמהם. וי"ל ע"פ מה שכתב **ביטב פנים** בשם אביו על מ"ש חז"ל (תענית כו): לא היו ימים טובים לישראל וכו' וכיום הכפורים שבהן גנות יוצאות טבלין לשאולין שלא לבייש את מי שאין לו, ויבאר שביום כפור אנו לובשים בגד לבן רמז וזכירה ליום המיתה שמלבשינן את האדם לבנים, אבל באמת ביום כפור אינם רק שאולין כדי לעורר עי"ז לתשובה, ואפילו צדיקים גמורים שאין להם צורך בכך כי בלאו הכי עוסקים בתשובה כל ימיהם עכ"ל לובשים בגדי לבן כדי שלא לבייש את מי שאין לו התעוררות תשובה בלי לבשת בגדי לבן ודפח"ה. וזו היתה כונת משה רבנו ע"ה בתוכחתו כדי שלא יתביישו החוטאים כלל כל ישראל דבריו כדי שהחוטאים באמת לא יבושו ויבואו לידי התעוררות תשובה ע"י תוכחתו. (אשיב אברהם)

ויאמרו טובה הארץ וכו'. הנה יהושע וכלהם הם שאו טובתה ושאר המרגלים הוציאו דבה, וא"כ מה ה שאמר להם זה בתוכחתו, הלא יש להם להשיב אחרי רבים להטות, אבל הוא שהוכיחם שהיה להם להשכיל ולדע שאותן ה' אנשים הם העיקר היודעים משותב

זה תעורר דעתו להתבונן מה שלא ידע, ומנא אמינא לה מן הדא דאיתא בתקוני דהר (הקדמה דף א' ע"ב) כצפור נודדת מן קנה (משלי כ ח) דא שכיתה דאיתקראת צחור וכו', כל איש מן אנשי מקומה דא שניה וכו' דאיתקראת צחור אבתייהו, והנה תבוננו, הדעת שבכל איש הישראלי המתבונן בתורה הוא ניצוץ משה כמו שאמרו ר"ל (שבת קא ע"ב) משה שפיר אצמרת, וכאשר האדם אינו מבין איזה דעת בתורה הנה הוא מגולל הגלות של בחינת משה אשר בתוכו, ממילא כאשר מתפלל על הגאולה כשמעורר בחינת גאולה הנה מתעורר בחינת גאולה גם לניצוץ דאיתקראת צחור וכו' וישוה האדם להתבונן בתורה, והנה תשכיל ותדע מי שאמרו ר"ל (מדרש תהלים פרק קל"ז ח) כל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו וכו', ומהראוי לעיין הלא רבים וכן שלמים יסודי עולם הלכו למנוחות ולא נבנה בית המקדש בימיהם, אבל באמת הוא, הצדיקים בכל זמן בונים בימיהם חלק מבית המקדש כל אחד חלקו השייך לנשמותיו, וכל מי שאינו נבנה בית המקדש בימיו כאילו וכו', על כן כאשר האדם אינו מבין בדעתו איזה ענין בלימוד תורתו הוא מפני כי חלק בית המקדש של ענין בלימוד תורתו הוא מפני כי חלק בית ישוב אל ה"י לעונותיו ויתפלל על הגאולה ותחתון דעתו ויראה פלאות מה שלא ידע עד עתה, והוא לדעתי סוד הפסוק כי יפלא מנח"ל וכו' וקטת (בשעיר קומה של) ועלית אל המקום אשר יבחר יי' (דברים ח ז), ואתה הבן (בני יששכר שם, אגוד"פ)

בין והתבונן אשר הכ"ב ימים שמ"ז בתמוז עד ט' באב שהם ימי בין המצרים הנה הנם במספר הימים שמ"ה עד שמיני עצרת כמו שכתב במהרש"ל ח"א בבכורות פ' ע"ב. ונראה ליתן רמז שכן בשמיני עצרת באמרונו סח"ק שירות ותשבחות קודם ההקפות אנו מתחילין בפסוק אתה הראת לדעת וגו' מה שאנו קורין בתורה בט' באב בפרשת כי תוליד בנים וגו' אתה הראת לדעת וגו' והבן. (בני שלשים)

בסוף הקינות דליל תשעה באב בפסקא **תרחם ציון וגו'** כתוב על ידי נביאך לכן כה אמר ה' ושבת לי ירושלים ברחמי רבים וגו' וקו נכון בל ירושלים. יתפרש ושבתי"ל מלשון שב"ת יום שכלו שבת גאולה שלימה שאין אחריה גלות, והיינו דמסיים וקו"י ניטה על ירושלים שכן קו"י ירושלים"ה גימ' שבת"ה. (בני שלשים)

הרבה אלא הצפון עצמכם בתורה שיש בה עושר, דעושר נקרא צפון דכתיב מצפון זהב איתא (איוב ל"ז כ"ב) הרוצה שיחכים ידרימם ויעשירי צפון וסומנך שלחן בצפון (ב"ב כה), ומכתיב בצל החכמה בצל הכסף (קהלת ז א) פירש"ל כל מי שיטען בצל החכמה ישנו בצל הכסף שהחכמה גורמת לעושר שיבא, וזהו פנו לכם 'צפונה'.

לתשעה באב

איכה אשא לבדי. איכה נט' כ"א י"ה, הם כ"א ימי בין המצרים וי"ה הוא תשאר מהשם ב"ה כיון שנחסר אותון ו"ה כמבואר ברש"י פ' בשלח עה"פ כי יד על כס"א ה"ה השם שלם וכו'. וחס"א איכה אשא לבדי פי' שנשארו אותון י"ה לבד בלי ר"ה. וחס"ש מן המצר קראתי יי'ה, כי בימי בין המצרים אפי' שם י"ה ג"כ מסתתר בלבושיו כמבואר במנות בין המצרים (פעי"ה שער ה' השמות פ"א) שכתוב לטין בל ברכות במית סת"ד ח"ו מצ"פ ש"הם הלבשים דשם הוי"ה, וזה שמבקשים (תהלים קיח ה) מן המצר קראתי ה'ה שיתגלה כלה"פ שם יי'ה עניי במרחב י"ה ואח"כ יתרחב ויתשלם שם הוי"ה. שם הוי"ה השולט בחודש אב הוא הוי"ה היוצא מ"ה (דברים כו ט) והסב"ט ישראל היום, תחילת החודש הוא ו"ה המצוינתו י"ה הוא ו"ה ש"ט בחודש, לכן י"ה באב היו ימים טובים לישראל (תענית כו).

מראש צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זיע"א

עובדות קודש מרבותינו זיע"א ביום תשעה באב

אנשים שעומדים בקרן זוית ומלוכשים כבר בבגדי חול, הגיב רבינו ואמר ברוגז: וואס ווילען זיין פון מיד ס'איז דעך נאך שבת! [מה הם רוצים ממני, הלא עדיין שבת].

רבינו הבני שלשים היה עובד את ה' בשמחה תמיד ולא נתן לעצבון רוח לשלוט בנפשו, וסיפר אדמו"ר הרה"צ ר' פנחס שלום הלוי זצ"ל אשר פעם אחת בליל ט' באב היה רבינו אצל היטב לב בסיגעט בשעת אמירת הקינות, היטב לב אמר את מגילת איכה והקינות כשהוא ממרר בבכי גדול ואנחות יוצאות מלבו הטהור, אנשיו חששו לבריאותו ובהכרח את חכמות של רבינו לעת כזו רמזו לו שיפעל להרגיע ולהפיג את צערו, ואכן בעת שסיים היטב לב פרק ג' דאיכה קרא בקול נהי תרדוף באף ותשמידם מתחת שמי ה' המשיך רבינו ואמר בנעימה בנוסח הגש"פ לא לנו ה' לא לנו... היטב לב נייער מעצבונו והביט על רבינו בפנים מסבירות ותהוגה נעלמה מפניו.

בכל ערב שבת קודש בזמן הדלקת הנרות, הדליקו שתי נרות על עמוד התפילה של רבינו בבית המדרש, ובד"כ לא כבו נרות אלו עד אחר עריכת השולחן באשמורת הלילה. פעם אחת בשבת קודש שחל בו תשעה באב לא נכבה כי אם נר אחד בלבד, ואילו הנר השני דלק והלך כל השבת, כאשר הבחין רבינו ביום שבת קודש שהנר לא כבה ועודנו מהבהב, אמר אינני מתפלל על הדבר, שהרי היום הוא יומא דהילולא של רבינו החוזם מלובלין ז"ע.

סיפר הרה"ח מוה"ר שלום אלי" פלבערברום ע"ה, שבשנת תרצ"ד חל תשעה באב בשבת, ורבינו האור מלא האריך בסעודה שלישית בזמירות ודברי תורה כדרכו, כשהדליקו הנרות אחר אמירת התורה הבחין בשני

פעם אחת נסע רבינו בעל עטרת צבי זצוק"ל בימי בין המצרים לעיר אוהעל אל מרן בעל הישמח משה זצוק"ל להחזיק לו טובה על שהתפלל עבורו והחייהו בתפלתו בימי חליו, ואז חל תשעה באב בשבת וביום ה' קודם השבת ביקר בהיכלו של הישמח משה אשר ערך לכבוד האורח סעודה גדולה עם בשר ונפרדו איש מעל רעהו לשלום, ויהי הדבר לפלא בעיני הנוכחים שלא הזמין הישמח משה להשאר אצלו על שבת קודש. העטרת צבי נסע כבדת דרך ושבט ביישוב טשעטשאוויץ, גם הרה"ק היטב לב ועוד מוכנדי העיר נלוו אליו לחסות בצילו בשב"ק. בסעודה שלישית האריך כדרכו בקודש בזמירות בהתעוררות עצומה עד לילה, ובאמצע עריכת השולחן קם מלא קומתו ואמר בזה הלשון: גלוי וידוע לפני הקב"ה שאין אנו עושים שום דבר ואין אנו משנים אפילו כקוצו של יו"ד מהשולחן ערוך ומקבלת אבותינו הקדושים, אבל מה אעשה שכל זאת איננו יכולים להפריד משבת מלכתא, והמשיך בהתלהבות עצומה סדר הזמירות עד מגריא. כשעודע הדבר בקהל אוהעל שהיו ברובם מתנגדים ודבקים במנהגי אשכנז

הילוכם בקודש

עובדות ונהגות מרבותינו הקדושים מקאסאן זצוק"ל

מנהגי שבת ערב תשעה באב

התורה יותר מבשאר השנה בבכיות עצמות ובהתעוררות לתשובה ותפילה על הגאולה ושפלות מצב עם בני ישראל והמתקת הדינים, והיה רגיל לומר אף שאסור בלימוד תורה אבל דברי התורה שלנו הם תפילות [אונטרע תורות זעען תפילות]. סעודה שלישית נמשכה זמן רב יותר מרגיל וברכו על הכוס ולא שתוהו.

ה. אחר ברכת המזון חלץ מנעליו ורק אחר הקינות לבש הנעלי בד.

ו. במוצאי ת"ב תיכף אחר תפלת ערבית עשה הבדלה ושתה בעצמו הכוס, ונכנס לחדרו ללבוש מנעליו נטל ידיו ובירך ברכת העושה לי כל צרכי שלא בירך בבוקר. הודרו והלך למקוה לטבול והמתין עד שבאו הציבור חזרה לקדש הלבנה ברוב שמחה וריקודין.

א. בליל שבת אחר הסעודה היה רבינו האור מלא רוקד כמנהגו בקודש מדי שבת בשבתו ועוד ביתר שאת.

ב. בסעודת יום השבת אמר בעצמו הזמר ברוך ה' יום יום באמירה ולא בנגינה.

ג. אחר תפילת שחרית שהיה כבר אחר חצות היום לא למד רק בדברים המותרים.

ד. אח"צ בערך שעה ויותר לפני הזמן של ערב שבת הקדים להתפלל תפילת מנחה, אח"כ הלכו הציבור לבתייהם לסעודה המפסקת ורבינו הלך לחדרו כמנהגו בכל השנה, וערך סעודה עם בשר ויין יחד עם באי ביתו, ואח"כ חזר לבית המדרש ככלל שבתות השנה וערך השולחן עם הזמירות וזמרו הרבה זמירות במתינות בנעימה קדושה וביראה ופחד והתעוררות רבה, והמשיך באמירת

ברכת מזל טוב

לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל נישואי נכדתו הכלה המהוללה בת חדב"נ הרה"ג מרדכי דוד שפיצר שליט"א עב"ג

החתן המופלג הרב דוד יוסף לנציצקי הי"ו בשעה טובה ומוצלחת ויה"ר שיעלה הזיווג יפה ויזכו לבנות בית נאמן בישראל לתפארת בית אבותם

אורחים ממוחלל

מערכת "הצבי והצוק"

מתפללי ולומדי בית המדרש

בני שלשים קוסון

בשורה טובה לשוחרי תורה וחסידות

ניתן לשמוע את שיעוריו הנפלאים

של כ"ק אדמו"ר שליט"א

בספר הק' "אוצרות חיים" למהר"ו במערכת "קול הלשון" השיעורים נאמרים באידיש ובלשון הקודש

כמו"כ ניתן לשמוע את יתר השיעורים הנאמרים ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בפרשת השבוע, חסידות, פרקי אבות ועוד

מס' ישיר לשמיעת השיעורים 0732951351

שמעו ותחי נפשכם

ברגשי גיל ושמחה ובשבח והודיה להשי"ת

הנני להזמין את כל ידידי ומכרי ואנ"ש לבוא לקחת חבל בשמחתינו שמחת כלולות בתי

הכלה הבתולה המהוללה מרת שרה יטל תחי

הב' החתן המופלג כמר דוד יוסף נ"י

אשר תתקיים ברוצת השי"ת ובשעט"מ ביום חמישי י"ג מנחם אב פרשת ואתחנן - נחמו באולמי כינור דוד רח' האומן 2 בית שמש

ואי"ה בשמחתכם ישמח לבי גם אני ידיכם המצפה לראותכם

מרדכי דוד שפיצר

חתן כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בית שמש